

СУЧАСНА ЄВРОПА: ПРОБЛЕМИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ступінь вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма: Всі
Семестр 1 (осінній) 2025-2026 навч. року
Кількість кредитів: 3, 90 годин
Мова викладання: українська
Дні, час, місце: Французький б-р, 24/26, за розкладом
Консультації: Французький б-р, 24/26, к. 35, щотижнево за розкладом

СИЛАБУС

Викладач	<i>Мілова Марія Іллівна</i> - д. політ. н., професор кафедри політології
E-mail	milova@onu.edu.ua
Посилання на профіль викладача	https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fmvps/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/polit/staff/476-staff4
Комунікація	через вказаний e-mail та очні зустрічі на консультаціях

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Мета дисципліни полягає в ознайомленні здобувачів з основними здобутками, проблемами та викликами, які стоять перед сучасною Європою як політико-географічного регіону з багатою історією, унікальною економічною співпрацею, політичною організацією, особливою ідентичністю та одного з головних гравців сучасних міжнародних відносин.

Основними завданнями дисципліни є:

- розкрити розуміння Європи як політико-географічного, економічного, соціально-політичного та цивілізаційно-культурного регіону, її основних та цінностей;
- вивчення та усвідомлення змісту, динаміки та перспектив сучасних соціально-політичних процесів в Європі в контексті глобальних змін, їх невизначеності та проблеми адаптації до них;
- ознайомлення з дискусіями, які існують серед представників різних традицій, теорій та напрямів зарубіжної політичної науки щодо перспектив Європи як глобального гравця;
- розкрити причини та зміст основних викликів, які потребують нових підходів до аналізу змін та об'єднання зусиль у напрацюванні основних шляхів майбутнього Європи;
- сприяти вихованню громадянина України з самостійним мисленням, активною громадянською позицією, навичками політичної культури, вмінням застосовувати теоретичні знання у професійній і громадській діяльності.

Пререквізити: «Філософія», «Міжнародні організації».

У результаті вивчення дисципліни здобувач-магістр повинен *знати:*

предметну область застосування знань щодо розуміння процесів, що вивчаються; чітко визначати основні поняття та категорії, які пояснюють стан розвитку, зміст викликів та загроз сучасного розвитку Європи; змістовно характеризувати здобутки європейської інтеграції, європейських цінностей як основи європейської ідентичності та оцінювати основні проблеми розвитку ЄС, зовнішніх загроз, її безпеки в сучасних умовах переустрою глобального світу.

вміти: вдало використовувати термінологічний (категорійно-поняттєвий) апарат дисципліни; проводити порівняльний аналіз умов, чинників виникнення соціально-

політичних проблем в Європі (енергетична криза, міграційна, пандемія, проблеми в інституційних структурах об'єднаної Європи та ін.) ; критично оцінювати наявні дискусійні думки та аргументовано їх пояснювати щодо перспектив Європи та місця України в ній;

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Курс буде викладений у формі лекцій (16/14 год.) та практичних занять (6/4 год.), організації самостійної роботи студентів (60/80 год.). Години вказано відповідно для очної (денної) та заочної форм навчання.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Результати навчання	Форми робіт
Тема 1. Сучасна Європа: поняття та виміри	Знати та вміти пояснити багатомірність поняття сучасна Європа в її політико-географічному, економічному, соціально-політичному та культурно-ціннісному вимірах на основі різних доробок зарубіжної та української політичної науки.	Обговорення, завдання, презентації
Тема 2. Глобальні тенденції сучасного розвитку. Місце Європи.	Знати основні мегатенденції: кризовий фон глобальної економіки, загрози управління, потенціал зростання конфліктів: поширення границь регіональної нестабільності, етноконфлікти. Технологічні зміни та їх вплив. Володіти методами аналізу політичних процесів та критично їх оцінювати щодо розв'язання глобальних проблем та перспективи Європи.	Обговорення, реферативні роботи
Тема 3. Європейська інтеграція. ЄС як унікальне міжнародне утворення.	Знати основні етапи розвитку європейської інтеграції, її загальні досягнення, сучасний етап розширення та причини зростання проблем. Вміти пояснити причини.	Обговорення, завдання, презентації
Тема 4. Основні проблеми ЄС та виклики	Вміти порівнювати характер змін кінця ХХ ст. та 20-30 років ХХІ ст., пояснювати їх зміст, чинники, умови та динаміку. Вміти показати вплив внутрішніх та зовнішніх чинників на зростання проблем розвитку ЄС (енергетична, фінансова, рівень безробіття, зростання авторитету популістських партій, євроскептицизм, пандемія, міграція і т.п.)	Обговорення, завдання, презентації
Тема 5. Міграція в Європу та її наслідки.	Розумітися на тому, що криза є комплексною, гуманітарною катастрофою, це «криза солідарності», управління кордонами, надання притулку та ін.. Вміти пояснити як вплинула вимушена українська міграція в Європу в період російсько-української війни на європейську політику.	Обговорення, завдання, презентації
Тема 6. Європейські цінності та європейська ідентичність. Перспективи західної цивілізації	Знати зміст європейських цінностей за Лісабонським договором 2009 р. Вміти пояснити як вони історично формувалися та стали основою європейською цивілізації та європейськості як характеру і способу життя. Спробувати пояснити перспективи західної, зокрема європейської, цивілізації в роботах відомих дослідників.	Обговорення, завдання, презентації
Тема 7. Європейська безпека в умовах	Знати основні положення основних правових документів щодо політики безпеки та оборони ЄС,	Обговорення, завдання,

сучасних викликів	яка потребує постійного удосконалення у світлі зростання відповідних загроз, особливо в умовах російсько-української війни на європейському континенті. Вміти пояснити співпрацю європейських країн в останні роки щодо розробки конкретних програм забезпечення майбутнього Європи.	презентації
Тема 8. Перспективи та сценарії розвитку сучасної Європи	Знати основні праці західних дослідників щодо аналізу соціально-політичних процесів сучасної Європи та сценаріїв її майбутнього розвитку. Вміти пояснити їх зміст.	Обговорення, завдання, презентація

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

- Аджемоглу Д., Робинсон Дж. Чому нації занепадають. К.: Наш Формат, 2016. 435 с.
- Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / Пер. з англ. – Львів: Лілея-НВ, 2004. 236 с.
- Байме К. Політичні історії сучасності. – Харків, Вид-во «Стилос», 2024. 396 с.
- Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство / Пер. з англ. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с.
- Бреннан Джейсон Проти демократії. К.: Дух і літера. 2022. 226 с.
- Гантингтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах. К.: Наш формат, 2020. 448с.
- Голслах Й. Сила раю. Як Європа може бути попереду в азійському сторіччі /Пер. З англ.. – К.: Темпора, 2016. 354 с.
- Мілова М.І. Європеїзація як процес основні тенденції та сучасні виклики / Мілова М.І., Димова О.В.// Политикус. Науковий журнал. 2024. Вип. 6. С. 53-59.
- Мілова М.І. Українська міграція в Європу періоду російсько-української війни: політика врегулювання. *Міжнародні та політичні дослідження*. 2023. Вип. 36. С.215-226.
- Мюррей Дуглас. Самознищення Європи: імміграція, ідентичність, іслам. К.: Вид-во «Ранок». 2024. 368 с.
- Харарі Ю. 21 урок для 21 століття. – К. ФОРС Україна 000, 2018. 460 с.
- Снайдер Т. Шлях до несвободи. Росія, Європа, Америка. - К.: Наш формат, 2019.
- Фергюсон Н. Приреченість: політика катастроф. – К.: «Наш формат». 2022. 496 с.
- Фергюсон Н. Цивілізація. Як Захід став успішним. – К :№ Наш формат», 2018. 488 с.
- Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. - К.: Наш формат, 2020. 192 с.
- Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. – К.: Наш формат, 2018. 556 с.
- Фарід Закарія. 10 уроків для світу після пандемії.- К.: «Наш формат», 2021. 264 с.
- Does Capitalism Have a Future? New York (2015). 326 p.
- Krastev I. (2017) After Europe. University of Pennsylvania Press. 146 p.
- Manin B. The Principles of Representative Government. Cambridge: Cambridge University Press, 1997. 323 p.
- Toffler, Alvin.The Third Wave: The Classic Study of Tomorrow. - Random House Publishing Group, 1981. 537 p.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
2. <http://www.info-library.com.ua/books.html> – Електронна бібліотека підручників.
3. <http://irows.ucr.edu/> The Institute for Research on World-Systems

4. Міжнародні інформаційні агенції:
5. www.reuters.com Агентство «Рейтерз»
6. www.cnn.com CNN
7. www.bbc.co.uk БіБіСі
8. www.europa.eu , www.europa.int Портал Європейського Союзу
9. www.csis.org Центр стратегічний досліджень США
10. www.seps.be Європейський центр політичних досліджень
11. www.theerc.be Європейський центр політики
12. <http://clubofrome.org/> Римський клуб

ОЦІНЮВАННЯ

Форма підсумкового контролю – залік

Проведення контролю результатів навчання здобувачів відбувається відповідно до Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова URL : https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10%). Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>). У випадку відсутності здобувача на лекції або практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання здобувача відображаються у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці.